

Hoge Raad

Citation for published version (APA):

de Groot, G-R. (1987). Hoge Raad: 20 juni 1986, rek.nr. 6910 (Mrs. Martens, Van den Blink, De Groot, Hermans, Bloemenbergen. *Nederlandse Jurisprudentie*, 1987, 2997-3003. [902].

Document status and date:

Published: 01/01/1987

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

HOGE RAAD

20 juni 1986, rek.nr. 6910

(Mrs. Martens, Van den Blink, De Groot, Hermans, Bloembergen; A-G Mok; m.nt. GRdG)
RvdW 1986, 127

Vreemdelingenrecht.

Nationaliteit. Uitlegging van art. 6 Toescheidingsovereenkomst Suriname-Nederland. Optierecht. Woonplaatsvereiste van art. 6 lid 4.

(Toescheidingsovereenkomst Suriname-Nederland art. 6)

Uitspraak gegeven op een beklag ingevolge art. 43 Vreemdelingenwet, ingediend door Wim Michael Telting, geboren te 's-Gravenhage op 6 juni 1963.

Hoge Raad:

1. Het beklag

Het beklag berust op de stelling dat klager door optie overeenkomstig art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten, gesloten tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Suriname, Trb. 1975, 132, hierna te noemen de Toescheidingsovereenkomst, de Nederlandse nationaliteit heeft herkreten en desondanks wordt onderworpen aan maatregelen die slechts op vreemdelingen kunnen worden toegepast.

Het klaagschrift, ondertekend door Mr. A. J.

E. Meiss, advocaat te Leiden, en ter griffie van de HR ingekomen op 31 mei 1985, is aan deze uitspraak gehecht en maakt daarvan deel uit.

2. *Het standpunt van de staatssecretaris van Justitie*

Naar aanleiding van een verzoek van de HR zich over het beklag uit te laten, heeft de staatssecretaris bij brief van 12 dec. 1985 aan de HR bericht zich op het standpunt te stellen – kort samengevat – dat klager het bij zijn geboorte verkregen Nederlanderschap op of omstreeks 1 sept. 1978 heeft verloren doordat zijn vader, bij wie hij toen woonde, de Surinaamse nationaliteit verkreeg, hetgeen verlies van Nederlanderschap tot gevolg had; dat klager, die op 6 juni 1981 meerderjarig is geworden in de zin van de Toescheidingsovereenkomst, weliswaar op 22 mei 1985, althans op een tijdstip gelegen tussen 4 sept. 1985 en 13 sept. 1985 heeft geopteerd voor herverkrijging van het Nederlanderschap; dat deze optie echter geen rechtsgewijs gevolg heeft, omdat klager, toen hij de optie uitbracht, geen woonplaats had in Nederland.

3. *De verdere procesgang*

Het beklag is behandeld ter openbare terechtzitting van 11 april 1986. Aldaar is gehoord de heer F. Th. Zilverentant, Hoofd van de Onderafdeling Algemene vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden van het Ministerie van Justitie. Het beklag is mondeling toegelicht door Mr. Meiss voornoemd.

4. *De conclusie van het OM*

De A-G Mok heeft geconcludeerd tot grondverklaring van het beklag.

5. *Beoordeling van het beklag*

5.1 Op grond van de overgelegde stukken en het verhandelde ter terechtzitting neemt de HR het volgende als vaststaand aan.

Klager is op 6 juni 1963 te 's-Gravenhage geboren als wettig kind van een in Suriname geboren, Nederlandse vader en een in Nederland geboren, Nederlandse moeder. Hij verkreeg bij zijn geboorte de Nederlandse nationaliteit. Op 25 nov. 1975 woonde hij met zijn ouders in Nederland. Nadat het huwelijk van zijn ouders door echtscheiding was ontbonden, is hij in 1976 met zijn vader naar Suriname verhuisd. Op enig tijdstip tijdens klagers minderjarigheid heeft zijn vader het Nederlanderschap verloren ingevolge het bepaalde bij art. 5 lid 2 in verbinding met art. 2 Toescheidingsovereenkomst. Krachtens art. 6 lid 1 heeft diensgevolg ook klager de Nederlandse nationaliteit verloren. Klagers moeder is met haar overige uit het huwelijk met klagers vader geboren kinderen in Nederland blijven wonen. Klager, die op 6 juni 1981 meerderjarig werd in de zin van de Toescheidingsovereenkomst, heeft na het beëindigen van zijn middelbare schoolopleiding in mei 1984 in Suriname een machtiging tot voorlopig verblijf in Nederland gevraagd, welk verzoek in december 1984 is

afgewezen, uitsluitend op grond van algemene overwegingen van restrictief toelatingsbeleid. In maart 1985 heeft klager toestemming gekregen voor een kort bezoek aan zijn moeder, onder mededeling dat hij tijdens zijn verblijf in Nederland geen vergunning tot verblijf mocht aanvragen. Begin mei 1985 is klager in Nederland aangekomen. Op 22 mei 1985 heeft hij in Koudekerk aan de Rijn, de woonplaats van zijn moeder, zich aangemeld voor inschrijving in het bevolkingsregister, en tevens aan de burgemeester van Koudekerk aan de Rijn de wil te kennen gegeven de Nederlandse nationaliteit te herverkrijgen.

5.2.1 Aan het bepaalde in de leden 1, 2 en 3 van art. 6 Toescheidingsovereenkomst ligt, bij de daarbij behorende toelichting, ten grondslag het „minderjarige kinderen hun vader, c.q. moeder, in de nationaliteit volgen”. Daarbij is men ervan uitgegaan dat het „uiterst zelden” zal voorkomen dat een minderjarige diensgevolg een andere nationaliteit verkrijgt dan hij zou hebben verkregen indien hij reeds meerderjarig zou zijn geweest op het tijdstip van inwerkingtreden van de Toescheidingsovereenkomst. Is dit wel het geval dan kan, aldus de toelichting, betrokkene, eenmaal meerderjarig geworden, ingevolge art. 6 lid 4 door optie de dan door hem gewenste nationaliteit verkrijgen.

5.2.2 Laatstgenoemde bepaling – waarop ook klager zich te dezen beroept – regelt het optierecht voor twee groepen van gevallen die in het kader van de Toescheidingsovereenkomst niet geheel gelijk liggen.

In het stelsel van deze overeenkomst dat, voor zover hier van belang, erop is gebaseerd dat slechts wordt aangegeven welke Nederlanders op het tijdstip van haar inwerkingtreden de Surinaamse nationaliteit verkrijgen (en daardoor de Nederlandse verliezen), zien de in deze bepaling gebezigde woorden „zouden hebben gekregen dan wel hadden kunnen krijgen” op de Surinaamse nationaliteit, terwijl deze bepaling met de woorden „zouden hebben (...) behouden” doelt op de Nederlandse nationaliteit.

Art. 6 lid 4 betreft aldus in de eerste plaats minderjarigen die weliswaar op het tijdstip van inwerkingtreden van de Toescheidingsovereenkomst uit eigen hoofde een zodanige band met Suriname hadden dat zij, zouden zij toen meerderjarig zijn geweest, ingevolge art. 3 of 4 de Surinaamse nationaliteit zouden hebben verkregen of, ingevolge art. 5 zouden hebben kunnen verkrijgen, maar wier vader, c.q. moeder zodanig met Nederland was verbonden dat deze en mitsdien de minderjarigen uit dien hoofde de Nederlandse nationaliteit hebben behouden. Het strookt met het in de art. 3 en 4 gevolgde stelsel volgens hetwelk voor het op het tijdstip van de inwerkingtreding verkrijgen van de Surinaamse nationaliteit vereist is geboorte in Suriname, resp. geboorte uit een in Suriname geboren vader c.q. moeder gecombineerd met woonplaats in Suriname, dat voor het nadien door optie verkrijgen van die nationaliteit de eis wordt gesteld dat betrokkene in Suriname woonplaats heeft.

Het stellen van dit vereiste ligt minder voor de hand voor de tweede groep waarop art. 6 lid 4 betrekking heeft, te weten op minderjarigen die op het tijdstip van het inwerkingtreden van de Toescheidingsovereenkomst uit eigen hoofde niet een zodanige band met Suriname hadden dat zij, zouden zij toen meerderjarig zijn geweest, de Surinaamse nationaliteit zouden hebben verkregen en dientengevolge de Nederlandse zouden hebben verloren, maar wier vader, c.q. moeder wel zodanig met Suriname is verbonden dat deze en mitsdien de minderjarige uit dien hoofde Surinamer zijn geworden en de Nederlandse nationaliteit zijn kwijt geraakt: bij de gedachte dat zulke minderjarigen die, ondanks hun hechte band met Nederland dan met Suriname, buiten hun wil het Nederlanderschap hebben verloren, eenmaal meerderjarig geworden, gedurende een bepaalde periode gerechtigd behoren te zijn de Nederlandse nationaliteit door een wilsverklaring te herkrijgen, past niet goed dat zodanige wilsverklaring enkel gevolg kan hebben als betrokkene alsdan in Nederland woont.

5.2.3 In dit verband is van belang dat dit woonplaatsvereiste niet wordt gesteld in de beide bepalingen van de Toescheidingsovereenkomst die zich, anders dan art. 6 lid 4, uitsluitend bezig houden met een optie ter herverkrijging van het Nederlanderschap: de art. 10 en 6 lid 5. Laatstgenoemde bepaling die een bijzonder geval regelt van het na meerderjarig worden te kennen geven dat men een andere nationaliteit wenst dan men ingevolge art. 6 leden 1, 2 of 3 heeft gekregen, betreft enkel minderjarigen die buiten Suriname zijn geboren, wier moeder eveneens buiten Suriname als Nederlander geboren is en die op het tijdstip van inwerkingtreden van de Toescheidingsovereenkomst woonplaats hadden in Suriname.

Volgens de toelichting is het door deze bepaling toegekende optierecht beperkt tot buiten Suriname geboren minderjarigen wier *moeder* buiten Suriname als Nederlander geboren is, omdat buiten Suriname geboren minderjarigen wier *vader* buiten Suriname als Nederlander geboren is, een optierecht reeds ontleen aan de (algemene) bepaling van art. 6 lid 4, aangezien „waren zij bij het in werking treden van de overeenkomst reeds meerderjarig geweest, zij Nederlanders zouden zijn gebleven”. De toelichting moet in deze passage het oog hebben op minderjarigen die, hoewel zij op het tijdstip van inwerkingtreden van de overeenkomst woonplaats hadden in Suriname, waren zij toen meerderjarig geweest, de Nederlandse nationaliteit zouden hebben behouden omdat zowel zijzelf als hun vader buiten Suriname zijn geboren (art. 4 aanhef en sub a).

Opvallend is dat de toelichting er stilzwijgend aan voorbij gaat dat art. 6 lid 4 het woonplaatsvereiste stelt, en art. 6 lid 5 niet. Wat daarvan zij (het woonplaatsvereiste is ook overigens niet apart toegelicht), het is onaannemelijk dat de overeenkomstsluitende partijen aan buiten Suri-

name geboren minderjarigen wier *vader* buiten Suriname als Nederlander geboren is, een beperkt optierecht hebben willen toekennen dan aan buiten Suriname geboren minderjarigen wier *moeder* buiten Suriname als Nederlander geboren is. De toelichting spreekt integendeel van „een keuzerecht voor de Nederlandse nationaliteit (...) voor kinderen van wie een van de beide ouders buiten Suriname als Nederlander is geboren” en bevestigt aldus dat deze beide groepen minderjarigen op dezelfde voet moeten worden behandeld.

Een en ander wettigt art. 6 lid 4 aldus te verstaan dat (ook) ten aanzien van buiten Suriname geboren minderjarigen wier vader buiten Suriname als Nederlander geboren is, en *die ten tijde van het inwerkingtreden van de Toescheidingsovereenkomst woonplaats hadden in Suriname*, het woonplaatsvereiste niet geldt.

5.2.4 In het licht van het vorenoverwogene zal hetzelfde moeten worden aanvaard ten aanzien van buiten Suriname geboren minderjarigen van wie hetzij de vader hetzij de moeder buiten Suriname als Nederlander geboren is en *die op het tijdstip van inwerkingtreden van de Toescheidingsovereenkomst woonplaats hadden in Nederland*, maar die ingevolge art. 6 leden 1, 2 of 3 het Nederlanderschap hebben verloren. Zulke minderjarigen hebben in het stelsel van de overeenkomst uit eigen hoofde een nauwere band met Nederland dan de hiervoor onder 5.2.3 bedoelde minderjarigen, omdat zij op het tijdstip van inwerkingtreden van de Toescheidingsovereenkomst niet in Suriname maar in Nederland woonden. Daarom geldt ook wat hen betreft het woonplaatsvereiste van art. 6 lid 4 niet, want niet valt in te zien waarom hun een beperkt optierecht zou toekomen dan de in 5.2.3 bedoelde minderjarigen.

5.2.5 Een en ander leidt tot de slotsom dat het vierde lid van art. 6 aldus moet worden verstaan dat het daarin gestelde woonplaatsvereiste niet geldt ten aanzien van alle buiten Suriname geboren minderjarigen van wie hetzij de vader hetzij de moeder eveneens buiten Suriname als Nederlander is geboren.

5.2.6 Aangezien klager toen hij op 22 mei 1985 aan de burgemeester van Koudekerk zijn wil te kennen gaf op de voet van art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst het Nederlanderschap te herkrijgen, blijkens hetgeen hiervoor is overwogen, aan alle daartoe in die bepaling gestelde eisen voldeed, heeft die verklaring ten gevolge gehad dat hij toen Nederlander is geworden, zodat het beklag gegrond is.

Als vergoeding voor kosten van rechtsbijstand komt klager toe f 1875.

6. Beslissing

De HR verklaart het beklag gegrond; bepaalt dat het op grond van de Wet tarieven in burgerlijke zaken geheven recht wordt terugbetaald;

kent aan klager toe als vergoeding voor kosten van rechtsbijstand f 1875.

Conclusie A-G Mr. Mok:

1. *Ontvankelijkheid*

Het beklag, binnengekomen op 31 mei 1985, is bij de HR ingediend bij een door een advocaat ondertekend verzoekschrift. Uit een beschikking van de staatssecretaris van Justitie (nr. 819.08.0047ar) d.d. 13 maart 1986 blijkt dat aan klager een machtiging tot voorlopig verblijf en een vergunning tot verblijf zijn geweigerd en dat een verzoek om herziening van laatstgenoemde weigering is afgewezen. Dit houdt in dat klager is onderworpen aan maatregelen, die slechts op vreemdelingen kunnen worden toegepast. Inzake deze maatregelen zie ik geen mogelijkheid van een rechterlijke beslissing op andere wijze, als bedoeld in de laatste zin van het eerste lid van art. 43 Vreemdelingenwet, zoals nader toegelicht in de MvA aan de Tweede Kamer (Kamerst. 7163, nr. 6, p. 5 r.k.). Ik acht het beklag ontvankelijk.

2. *Feiten*

Klager is op 16 juni 1963 in Den Haag geboren. Zijn moeder is eveneens in Nederland geboren en heeft de Nederlandse nationaliteit. Zijn vader is in Suriname geboren.

In 1976 is het huwelijk van klagers ouders door echtscheiding ontbonden. In september van dat jaar is klagers vader naar Suriname verhuisd en klager is toen met zijn vader meegegaan. Volgens het klaagschrift heeft de vader op 24 april 1981 (op grond van art. 5 lid 2 Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten Nederland-Suriname, de Surinaamse nationaliteit verkregen¹). Aangezien klager in april 1981, ook in de zin van de Toescheidingsovereenkomst, nog minderjarig was, volgde hij, op grond van art. 6 lid 1 van de overeenkomst, de nationaliteit van zijn vader.

De moeder is in Nederland blijven wonen met haar overige kinderen; zij allen hebben zodoende de Nederlandse nationaliteit behouden. Uit het klaagschrift in samenhang met de reactie daarop van de staatssecretaris van Justitie en andere gedingstukken is af te leiden dat klager na beëindiging van zijn middelbare schoolopleiding, eind mei 1984, in Suriname een machtiging tot voorlopig verblijf heeft gevraagd. Zijn moeder stelde zich voor hem garant. Blijkens de genoemde reactie van de staatssecretaris van Justitie is de door klager ingediende aanvraag om een machtiging tot voorlopig verblijf op 4 sept. 1984 door de Nederlandse ambassade te Paramaribo doorgezonden aan de Visadienst te 's-Gravenha-

ge². Eind december 1984 is de aanvraag afgewezen.

Immiddels had klager verzoeken om een visum voor kort verblijf in Nederland, eerst voor drie maanden, later voor zes weken, ingediend. Deze beide verzoeken zijn eveneens afgewezen. Op 1 maart 1985 is uit Nederland (waarschijnlijk door de Visadienst) per telex aan de ambassade te Paramaribo bericht dat klager een reisvisum van 45 dagen voor bezoek aan zijn ernstig zieke moeder in Nederland kon worden verleend; dit blijkt uit de reactie van de staatssecretaris van Justitie. Klager stelt dat hij eind maart 1985 heeft vernomen dat hij van 1 mei tot 2 juni van dat jaar (dat is 32 dagen³) in Nederland mocht verblijven. Klager is er van op de hoogte gesteld dat hij tijdens zijn verblijf in Nederland geen vergunning tot verblijf mocht aanvragen.

Op 1 mei 1985 is klager naar Nederland gekomen en op 22 mei 1985 heeft hij gevraagd zich te Koudekerk aan de Rijn, de woonplaats van zijn moeder, te doen inschrijven, alsmede — overeenkomstig art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst — voor het Nederlanderschap te opteren. Zowel de inschrijving als de optie zijn door de burgemeester van Koudekerk aan de Rijn geweigerd. Op 13 sept. 1985 heeft deze burgemeester toch toegestaan een optie uit te brengen. In de beschikking van de staatssecretaris van Justitie waarbij het verzoek om herziening van de weigering tot verlening van een vergunning tot verblijf is afgewezen, is — zonder nadere motivering — overwogen dat de optie van 22 mei 1985 geen rechtsgevolg had. Aan de optie van 13 september van dat jaar is aldaar geen aandacht gegeven; mogelijk was de staatssecretaris daarvan niet op de hoogte.

Uit het sub 1 vermelde blijkt dat klager, ondanks de hem gestelde voorwaarden, toch een vergunning tot verblijf heeft gevraagd, die hem is geweigerd. Hangende de behandeling van het onderhavige beklag is hem wel toegestaan de beslissing van de HR daarop hier te lande af te wachten.

3. *Het geschil*

Over de feiten bestaat, althans in grote lijnen, geen verschil van mening.

Ook zijn klager en de staatssecretaris het er over eens, dat art. 6 lid 5 Toescheidingsovereenkomst niet van toepassing is. Die bepaling geeft buiten Suriname geboren minderjarigen van wie de moeder eveneens buiten Suriname als Nederlander geboren is aan welke eisen klager voldoet, binnen 5 jaar na het bereiken van de meerderja-

1. De vraag of de verkrijging van de Surinaamse nationaliteit op grond van het genoemde verdragsartikel niet al eerder, nl. in september 1978 plaatsvond (wellicht *tot uitdrukking gekomen* in 1981 door verstrekking van een Surinaams paspoort) lijkt voor de beoordeling van de zaak niet van belang en kan buiten beschouwing blijven.

2. Wat de redenen van deze, op het eerste gezicht verbazingwekkende, vertraging zijn blijkt uit de beschikbare gegevens niet en is voor de behandeling van het beklag overigens niet relevant.
3. Het verschil tussen de door de staatssecretaris genoemde termijn van 45 dagen en de door klager genoemde van 32 dagen is niet verklaard en kan hier wederom buiten beschouwing blijven.

righeid een optierecht op het Nederlandschap, indien zij het Nederlandschap hebben verloren doordat zij op het tijdstip van de inwerkingtreding van de overeenkomst in Suriname woonplaats of werkelijk verblijf hadden. Aan die laatste voorwaarde voldoet klager niet. Zoals bleek heeft hij het Nederlandschap om een andere reden en op een later tijdstip verloren. Op 25 nov. 1975 woonde hij nog in Nederland.

Het geschil heeft betrekking op de vraag of de door klager op grond van art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst uitgebrachte optie tot gevolg heeft gehad dat klager het Nederlandschap heeft herkreten. Op die vraag beantwoordt klager bevestigend, doch de staatssecretaris van Justitie ontkennend.

Deze bepaling luidt, voor zover hier van belang, als volgt:

„De in de voorgaande leden bedoelde minderjarigen verkrijgen de nationaliteit die zij, indien zij ten tijde van de inwerkingtreding van deze Overeenkomst reeds meerderjarig waren geweest, zouden hebben gekregen dan wel hadden kunnen verkrijgen of behouden, door binnen vijf jaar na het bereiken van de meerderjarigheid hun wil daartoe te kennen te geven, *mits deze nationaliteit is de nationaliteit van het land waar zij dan woonplaats hebben.*”

Het geschil heeft betrekking op de door mij gecursiveerde woorden. Klager valt wel onder de uitdrukking „De in de voorgaande leden bedoelde minderjarigen”. Daaronder vallen minderjarigen die het Nederlandschap verliezen doordat zij de nationaliteit van hun vader volgen. Voorts zou klager, indien hij op 25 nov. 1975 meerderjarig zou zijn geweest, het Nederlandschap hebben behouden. Hij was een buiten Suriname (nl. in Nederland) geboren Nederlander, die ook op de genoemde datum buiten Suriname, nl. wederom in Nederland, verbleef.

Klager staat op het standpunt dat hij ten tijde van het uitbrengen van de optie(s) woonplaats in Nederland had, omdat – kort samengevat – zijn wil erop gericht was in Nederland woonplaats te hebben. Bij zijn vader kon en wenste hij niet te wonen. Zijn enige woonplaats was naar zijn opvatting bij zijn moeder in Koudekerk aan de Rijn. Die opvatting vindt steun in de omstandigheden dat klager, die zijn hele leven in Nederland had gewoond, destijds in het kader van de afwikkeling van de echtscheiding tussen zijn ouders mee naar Suriname is genomen, voor zover vast te stellen: onafhankelijk van zijn eigen wil. Zodra hij daartoe in staat was (nl. nadat hij meerderjarig was geworden en zijn middelbare schoolopleiding had voltooid) heeft hij alles in het werk gesteld om naar Nederland terug te keren.

De opvatting van de staatssecretaris van Justitie komt erop neer dat klager geen woonplaats in Nederland had, omdat hem dat (door die staatssecretaris zelf) niet werd toegestaan. Klager was slechts om humanitaire redenen tot Nederland toegelaten onder de uitdrukkelijke voorwaarden dat hij hier niet zou blijven. Vermelding verdient

overigens dat, naar de vertegenwoordiger van de staatssecretaris zijn zitting van de HR heeft erkend (en zoals trouwens ook uit de eerder genoemde beschikking van de staatssecretaris is af te leiden) de niet-toelating van klager, behoudens voor een kort verblijf, geen verband houdt met bezwaren tegen de persoon van klager, doch uitsluitend berust op algemene overwegingen van een restrictief toelatingsbeleid.

De staatssecretaris heeft over de stelling van klager dat zijn wil erop gericht was in Nederland te wonen gesteld dat in de rechtspraak van de HR het woonplaatsvereiste in nationaliteitszaken, en met name bij de toepassing van de onderhavige overeenkomst, inderdaad is gesubjectieerd, maar dat de betrokken uitspraken betrekking hadden op art. 5 lid 2 Toescheidingsovereenkomst.

4. Beoordeling van het beklag

Over het laatste argument merk ik allereerst op dat het mij niet sterk lijkt. De voorgaande zaken gingen nu eenmaal over art. 5 lid 2, maar of woonplaats in Suriname of in Nederland in het geding is maakt m.i. voor de subjectivering geen verschil. Evenmin lijkt mij van betekenis dat in de vorige uitspraken omstreden was of iemand woonplaats of werkelijk verblijf *gedurende twee jaar* (in Suriname) had gehad. Deze termijn wordt in art. 5 lid 2 nu eenmaal genoemd en in art. 6 lid 4 niet.

Vervolgens heeft de staatssecretaris gewezen op het verschil in formulering tussen de leden 4 en 5 van art. 6 overeenkomst. Het is juist dat in lid 5, anders dan in lid 4, geen woonplaatsvereiste wordt gesteld. Uit de toelichting op de overeenkomst is niet af te leiden waar dat verschil op berust.

Dit lijkt mij een bij uitstek zwak argument a contrario. Het impliceert immers dat indien klager nu maar (met zijn vader) op 25 nov. 1975 in Suriname had verbleven, hij *zonder meer de* (door? *Red.*) optie het Nederlandschap had kunnen herkrigen. Nu hij echter op genoemde datum in Nederland verbleef kan hij dat niet zonder meer. Die consequentie is paradoxaal.

Men kan zich afvragen waarom het woonplaatsvereiste in art. 6 lid 5 is gesteld. Een reden zou kunnen zijn dat men het optierecht heeft willen onthouden aan personen die de nationaliteit hebben van het land waar zij wonen en ook willen blijven wonen, doch er voordelen in zien de nationaliteit van een ander land te bezitten. Dat het vereiste niet in het vijfde lid is gesteld zou er wellicht mee samen kunnen hangen dat het daar om een eenzijdig optierecht gaat (nl. alleen voor het Nederlandschap) en het vierde lid om een tweezijdig.

De opvatting van de staatssecretaris houdt echter in dat in gevallen als de onderhavige de overheid een discretionaire bevoegdheid heeft degenen die op grond van art. 6 lid 4 een optie voor de nationaliteit van haar land willen doen daartoe al dan niet in de gelegenheid te stellen. Die opvatting lijkt mij in strijd met de ratio van

de overeenkomst en dus met een redelijke toepassing daarvan. Op te merken is in de eerste plaats dat toen de Toescheidingsovereenkomst, op 25 nov. 1975, van kracht werd, ook de overeenkomst tussen Nederland en Suriname inzake het verblijf een bevestiging van wederzijdse onderdanen⁴ toepassing kreeg. Op grond van die laatste overeenkomst verleende elk van de twee deelnemende landen toestemming tot verblijf op haar grondgebied aan een onderdaan van het andere land die over middelen van bestaan en passende huisvesting beschikte. Met middelen van bestaan werden andere omstandigheden, als het beschikken over een arbeidsplaats, gelijk gesteld. Gelet op bepaalde uitzonderingsgevallen zoals inbreuk op de openbare rust of de openbare orde golden deze regels niet. Gedurende de geldingsduur van de overeenkomst verblijf en vestiging (vijf jaar) bestonden er geen mogelijkheden tot regulering van het optierecht van art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst. Sedert 25 nov. 1980 geldt de overeenkomst verblijf en vestiging niet meer, maar het is geenszins vanzelfsprekend dat daardoor automatisch een recht tot regulering van de genoemde optiemogelijkheid zou zijn ontstaan.

Eerder zou ik menen dat personen als klager die behoudens het woonplaatsvereiste in aanmerking komen voor het doen van de optie van art. 6 lid 4 te beschouwen zijn als latente of potentiële onderdanen van het land voor welks nationaliteit zij kunnen opteren; vanuit Nederland gezien dus als latente of potentiële Nederlanders. Nederland kan aan Nederlanders de toegang tot Nederland niet weigeren. Datzelfde zou voor latente of potentiële Nederlanders, als hier bedoeld, moeten gelden. Ik laat in het midden of die regel wellicht uitzondering zou moeten lijden wanneer ernstige bezwaren bestaan tegen de persoon van de betrokkene (vgl. de genoemde overeenkomst verblijf en vestiging Nederland-Suriname). Dat geval doet zich hier niet voor.

In dit verband wijs ik ook nog op art. 27 lid 2 Rijkswet op het Nederlanderschap. Die bepaling geeft personen als klager (dat wil zeggen niet-Nederlandse kinderen van Nederlandse moeders, geheel los van de verhouding tot Suriname) tot 1 jan. 1988 de mogelijkheid door optie het Nederlanderschap te verkrijgen, zonder een woonplaatsvereiste te stellen. Wel geldt daar een ander vereiste waaraan klager niet voldoet, nl. op het tijdstip van inwerkingtreding van de Rijkswet (1 jan. 1985) de leeftijd van 21 nog niet hebben bereikt. Zoals bleek is klager op 16 juni 1963 geboren. Zou dit 6½ maand later zijn geweest, dan had hij, ongeacht zijn woonplaats en zonder een beroep op de Toescheidingsovereenkomst te hoeven doen, door optie zonder meer het Nederlanderschap herkreten. De hier verdedigde opvatting spoort m.i. beter met de gedach-

te van de Rijkswet dan de andersluidende van de staatssecretaris.

Naar mijn mening had aan klager de toelating tot Nederland niet geweigerd behoren te worden. Wat de consequenties van het feit, dat dit toch is geschied, in vreemdelingenrechtelijke zin zijn, is in de onderhavige procedure niet aan de orde. Wel aan de orde is of de Nederlandse overheid nationaliteitsrechtelijke consequenties mag verbinden aan het feit dat zij Telting de toegang tot Nederland heeft geweigerd. Dat mag zij m.i. niet.

De op of omstreeks 22 mei 1985⁵ door klager uitgebrachte optie is, naar ten processe is gebleken, door de burgemeester van Koudekerk aan de Rijn uitsluitend geweigerd omdat klager niet aan het woonplaatsvereiste zou voldoen. Evenwel moet toen al duidelijk zijn geweest dat klagers wil erop gericht was woonplaats in Nederland te hebben en dat de enige belemmering school in het feit dat hij (behalve voor een kort verblijf) niet werd toegelaten. Naar mijn mening heeft klager door de op de genoemde datum gedane optieverklaring het Nederlanderschap verkregen. De tweede optieverklaring van september 1985 is in deze opvatting zonder betekenis.

5. Conclusie

Aangezien klager op 22 mei 1985 door een geldig gedane optie op grond van art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten Nederland-Suriname het Nederlanderschap heeft herkreten, is hij sedert die datum ten onrechte als vreemdeling aangemerkt.

Ik concludeer derhalve tot gegrondverklaring van het beklag.

Noot:

1. Bovenstaande uitspraak is gegeven op een beklag ex art. 43 Vreemdelingenwet. Dit artikel is per 1 okt. 1986 ingetrokken. Zie daarover de annotatie onder HR 7 febr. 1986, NJ 1987, 148.

2. De uitspraak betreft de in 1975 tot stand gekomen „Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten” gesloten tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Suriname (Trb. 1975, 132). Deze Toescheidingsovereenkomst heeft inmiddels tot meerdere beslissingen van de HR ex art. 43 Vreemdelingenwet aanleiding gegeven. Over de interpretatie van art. 6 lid 4, waarom het i.c. ging, bestond echter nog geen jurisprudentie.

Op de dag waarop Suriname onafhankelijk werd (25 nov. 1975), was klager minderjarig en woonde in Nederland. Hij verloor daarom destijds niet de Nederlandse nationaliteit. Dit ge-

5. De genoemde datum is zowel uit het beklag als uit de reactie daarop van de staatssecretaris van Justitie af te leiden. Ik zou mij daarnaar willen richten, hoewel de raadsvrouw van klager bij pleidooi ook de data 6 mei 1985 en 14 mei 1985 heeft genoemd.

4. Ed. S & J nr. 86 (Vreemdelingenwet), 1985, p. 541 e.v.

beurde pas nadien door de werking van art. 5 lid 2 in combinatie met de art. 2 lid 1 en 6 lid 1 Toescheidingsovereenkomst, doordat klager te samen met zijn vader naar Suriname verhuisde en daar gedurende tenminste twee jaren woonachtig bleef. Omdat hij het Nederlanderschap niet zou hebben verloren, indien hij op 25 nov. 1975 al meerderjarig was geweest, had hij ingevolge het bepaalde in art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst een binnen vijf jaren na zijn achttiende verjaardag uit te oefenen optierecht op de Nederlandse nationaliteit, mits hij op het moment van zijn optieverklaring woonplaats in Nederland zou hebben. Klager had nu weliswaar in Nederland een optieverklaring afgelegd, maar aan het gestelde woonplaatsvereiste leek niet te zijn voldaan, nu de staatssecretaris van Justitie had geweigerd om hem toestemming tot verblijf in Nederland te geven. Opmerkelijk was evenwel, dat indien klager op 25 nov. 1975 in Suriname zou hebben gewoond en daardoor destijds direct zijn Nederlanderschap had verloren, hij op grond van art. 6 lid 5 Toescheidingsovereenkomst binnen vijf jaren na zijn achttiende verjaardag voor het Nederlanderschap had kunnen opteren *zonder* dat vereist zou zijn, dat zijn woonplaats zich ten tijde van de optieverklaring in Nederland bevond. A-G Mok noemt dit feit terecht paradoxaal.

De A-G probeerde het feit, dat de optie i.c. onmogelijk leek door de weigering van de staatssecretaris om een verblijfsvergunning te geven, dusdanig op te lossen, dat hij klager beschouwde als latente of potentiële onderdaan aan wie de toegang tot Nederland in beginsel niet zou mogen worden geweigerd. In deze visie was het aan klager daarom ten onrechte onmogelijk gemaakt om zich metterwoon in Nederland te vestigen. De weigering van de verblijfsvergunning zou daarom ook geen consequenties mogen hebben voor de mogelijkheid door optie het Nederlanderschap te verwerven. De HR heeft deze visie van A-G Mok, die ook gevolgen zou hebben gehad voor andere personen met een optierecht, dat slechts bij woonplaats in Nederland kan worden uitgeoefend (art. 6 lid 1 sub b Rijkswet op het Nederlanderschap), niet overgenomen.

Anders dan de A-G verdiepte de HR zich niet in de woonplaatsproblematiek, maar interpreteerde art. 6 lid 4 Toescheidingsovereenkomst extensief door vast te stellen, dat het in dat lid gestelde woonplaatsvereiste niet geldt ten aanzien van alle buiten Suriname geboren minderjarigen van wie hetzij de vader hetzij de moeder eveneens buiten Suriname als Nederlander is geboren (r.o. 5.2.5). Deze personen kunnen nu ongeacht hun woonplaats – dus ook terwijl zij in Suriname woonachtig zijn – voor het Nederlanderschap opteren.

3. De uitspraak illustreert duidelijk op welke manier overheidsinstanties dienen te handelen, indien een vreemdeling een optieverklaring strekkende tot verwerving van de Nederlandse nationaliteit wil afleggen. De verklaring moet worden geaccepteerd, ook als de desbetreffende

instantie meent dat niet aan de vereisten voor het afleggen van een geldige optie is voldaan. Uit de conclusie van A-G Mok blijkt, dat de burgemeester van Koudekerk aan de Rijn klagers optie op 22 mei 1985 evenwel had geweigerd. Pas op 13 sept. 1985 stond deze burgemeester toch toe een optieverklaring af te leggen. Het feit van de „weigering van de optie” op 22 mei moet echter m.i. dusdanig worden gekwalificeerd, dat de burgemeester weigerde om van de mondelinge optieverklaring een akte op te maken; dat gebeurde pas op 13 sept. 1985. Nu evenwel – onbetreft – vaststond, dat klager op 22 mei een verklaring had afgelegd, die als optieverklaring moest worden gekwalificeerd, was de schriftelijk neergelegde optieverklaring van 13 september – i.c. zelfs bewijsrechtelijk – irrelevant. Terecht ging derhalve de hele discussie over de geldigheid van de optieverklaring van 22 mei. Dat een burgemeester bij het registreren van optie- en afstandsverklaringen – anders dan de burgemeester van Koudekerk aan de Rijn meende – geen discretionaire bevoegdheid heeft, blijkt trouwens ook uit de door het Ministerie van Justitie opgestelde handleiding voor de toepassing van de Rijkswet op het Nederlanderschap (H.afd. Privaatrecht, nr. 040/185, d.d. 29 jan. 1985, p. 13): „De burgemeester moet passief zijn. Voorkomen moet worden dat iemand niet toegelaten wordt tot het afleggen van een verklaring en dat later en ook te laat blijkt, dat betrokkene daartoe wel gerechtigd was.” De burgemeester van Koudekerk aan de Rijn handelde dus in strijd met deze instructie. Vgl. hierover ook annotator A.H.J. Swart onder HR 25 febr. 1983, NJ 1983, 725.

4. Zie over de onderhavige beslissing van de HR eveneens R. de Boo, Personeel Statuut 1986, p. 67-73.

GRdG

Nr. 903

HOGE RAAD (derde kamer)

24 december 1986, nr. 11

(Mrs. Van Vucht, Jansen, Stoffer, Van der Linde, Bellaart; A-G Verburg; m.nt. Ma)

Ontslag commissaris structuurvennootschap door Ondernemingskamer. Ambtshalve cassatie.

Hof: Het gedurende een reeks van jaren, zonder rechtvaardiging, laten voortbestaan van de situatie waarin de voorzitter van de raad van commissarissen, als enig bestuurder van de vennootschap functioneerde is een ernstige misslag van de raad van commissarissen opleverende een gewichtige reden als bedoeld in het tweede lid van art. 2:161 BW tot ontslag van alle leden van die raad.

Hoge Raad: casseert ambtshalve.

Noot Ma.: sub 2: onmiddellijk effect van ontheffing van structuurregime.

(BW art. 2:156, 161; Rv art. 419 lid 1)